

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea“, „Foia Interesantă“ și „Plugarul Luminat“ — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui John L. Savu, 1 Main Str. Warren, Ohio

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Și noi, ca ei...

Primoasa jertfă a poporului din jud. Aradului, pentru zidirea de școli nouă la sate.

În vechiul Regat s'a văzut în cursul anului trecut și în a celui de față, un lucru îmbucurător: Cele mai multe sate ale vechiului Regat erau, încă de nainte de război, lipsite de zidiri pentru școli. Guvernele făcuseră ele cât putuseră ca să înzestreze satele cu școli, dar n'ajunseseră să aibă școli nici în jumătate din satele țării. Războiul a arătat și mai mult țăranilor, că azi nu mai e destul să ai braț vânos și tare, ci trebuie să ai și cap luminat! Dorul după carte, s'a mărit mult și la cei mai nevoiași locuitorii ai țării. De aceea și acolo unde pân'acum țăranii erau nepăcători pentru școală, acum ei au început să ceară, să li-se zidească și lor, căci nu vor să-și mai vadă copiii lipsiți de știință de carte, nici mergând, pentru a o primi, prin satele vecine. Ministrul de acum al Școlilor luase, ca și înaintașii săi, în bugetul statului sume cât a putut mai mari pentru zidirea de școli la sate, — dar puna statului acum după război, nu îngăduie să facă de-odată atâtea școli câte trebuiesc, câte se cer și câte nu s'au făcut în zecile de ani de pace de nainte războiului. Ci Ministrul Școlilor a pus la cale pe Revizorii (Inspectorii) școlari de prin județe, să plece la sate, însoțiți de deregătorii locului și de învățători și preoți cu vorbă bună pentru popor, să arate poporului, că statul face tot cât poate, dar nu poate face tot cât i-se cere, și să roage poporul să-și pună el însuși umărul ca să ajute statul la zidirea de școli. Poporul să le zidească, statul să le dea învățătorii și plata învățătorilor.

Și poporul vechiului Regat s'a arătat foarte bine înțelegător al acestei chemări și peste o mie de sate s'au pus pe lucru și și-au zidit școli din puterea lor, — lăsând ca statul să le dea numai învățătorii și să îi plătească!

Prin această înțeleaptă hotărâre a poporului dela sate, s'a ajuns că azi în vechiul Regat s'au împuținat foarte multe sate cari nu mai au școli, — și lumina poporului e pornită pe drumul unui nou și puternic avânt, care numai bine poate să-l aducă.

Cu bucurie aflăm, că această mișcare de a înzestra satele cu școli, s'a pornit și la noi în Ardeal, în Bănat și Crișana. Nu avem pân'acum date din alte părți, am aflat însă ce s'a făcut în județul Aradului în primăvara asta. Ca și în vechiul Regat, Ministrul Școlilor și-a pornit Inspectorii Școlari (Revizorii) pe sate, însoțiți de deregătorii locului și de cărturarii bine înțelegători ai mișcării, ca să îndemne poporul a nu aștepta toate dela stat, că nu are de unde le face pe toate, ci să-și facă oamenii ei de ei școale și statul să le plătească învățătorii. Și cu plăcere aflăm, că după de vre-o 2 luni de stăruințe de acest fel, în județul Aradului poporul s'a obligat la jertfe cari ating cifra de vre-o 20 milioane Lei, pentru zidirea de școli la sate! Unde comuna a avut ea o casă potrivită, a dăruit casa, rămânând să mai fie mărită, reparată, întocmită și înzestrată cu ce mai e de lipsă, în alt loc comuna a dat tot lemnul, piatra, cărămida, sau s'a obligat a face cărăușiiile, iar apoi oamenii s'au legat de bunăvoie a da unul o sută, altul două, patru, cinci, o mie de Lei în bani, pentru scopul zidirii școlii. Și așa s'au adunat în 2 luni de zile, ca dăruiri din partea poporului însemnata sumă de vre-o 20 milioane Lei, — cu ajutorul cărora până în toamnă zeci și zeci de sate de-ale noastre ardelenesti, vor fi înzestrate și ele cu aceea ce n'au avut pân'acum: cu școală!

E un lucru atât de cuminte acesta, că nu avem cuvinte a lăuda din destul poporul care a adus jertfa și pe cei cari l'au povățuit și însuflețit a o aduce.

Și e de însemnat, că tot satele cele mai sărace au adus marea jertfă. Sunt mai ales satele din părțile Hălmagiului, cari sub apusa stăpânire școală românească nu-și puteau face, că n'aveau puteri a-și plăti un învățător confesional, iar statul unguresc nu le-a făcut nici el, că i-se părea că prea-mici și curat românești aceste sate, încât în zadar le-ar da o școală, că aceea n'o să facă Unguri din acești oameni, până-i hăul! Și așa bletele sate au rămas și fără școala confesională și fără de stat.

Pe când statul român nu zice așa. Pentru el nu este sat așa de mic, ca „să nu se plătească“ a-l da școală! Și din cel mai mic sat poate să răsără, să se ridice, ca-

pete luminate, cari să fie de mare folos nu pentru satul acela numai, ci pentru țară, pentru neam. Și așa nici o cheltuielă nu e de prisos.

În umilele sate de pe valea Hălmagiului, se vor aprinde dar în toamnă lumini nouă, lumini mari, cari se vor vedea până departe! Bucurie mare e pentru noi aceasta.

A gândi așa și a face așa, este politica cea mai bună, pe care conducătorii poporului și ai țării, pot să o facă pentru neamul nostru: de a-i da tot mai mult puțința a se înălța și el la starea de știință, la care stăpânirile trecute au ajutat pe poporul unguresc, pe cel săsesc, pe cel evreesc! Că de ce aceste trei neamuri ne strâmtorează și azi pe tărâmurile de luptă ale vieții? Numai fiindcă sunt înzestrate cu mai multă învățătură decât poporul nostru! Și-apoi e lucru hotărât, că biruința în lupta vieții e a celui mai isteț, iar isteț nu poate fi cel mai întunecat, ci numai cel mai luminat la cap, — luminează care nu se capătă în crăsmă, nici după coada vacii, ci — în școală!

Unele — altele.

Ce iute uităm și iertăm noi...

Gazetele din București aduc vestea, că doi gazetari din cei cari staseră în slujba dușmanilor țării în zilele ei cele mai cumplite, pe pe vremea când Bucureștiul gemea sub călcăiul germano-maghiar și bulgaro-turc, Karnabatt și Demetriu Theodorescu, cari au primit plată dela cotropitor și au scos în București „Gazeta Bucureștilor“ în care scriau chiar așa cum se scria în zările maghiare din Pesta despre Români și țara lor, — și cari pentru această purtarea ticăloasă au fost judecați la temniță și scoși din șirul gazetariilor români, — au fost acum primiți de nou în șirul gazetariilor, în Societatea lor!

Ce oameni slabi suntem (adecă sunt cei ce i-au primit iară între ei!). În Franța 3 gazetari francezi (adecă jidani francezi) cari au scris la cererea și pe plata Nemților o astfel de foie pentru Francezii din părțile cotropite de Nemți, — guvernul francez i-a dat tribunalului militar, care i-a împușcat!, deși era și o dșoară între ei! Noi i-am judecat numai la ceva tem-

niță, din care li—s'a iertat cam jumătate, — și acum îi luăm iar între noi, ca „colegi“ ziaristi! Uf!

Cinste mare

s'a dat la două adunări ardelenesti ținute de Rusalii:

La Alba-Iulia a avut loc adunarea generală a „Uniunii Femeilor Române din Ardeal“, împlinind 10 ani dela înființarea sa. Au luat parte solile tuturor Reuniunilor de femei din toate orașele țării. Și, pentru a arăta dragostea ce o poartă femeilor române de aici, — a venit la adunare însăși Maestatea Sa Regina Maria și Principesa de Coroană Elena, cu mai multe dame de onoare dela Curtea Regală. Au fost primite cu mare însuflețire și cinste și bucurie de cele mai alese Românce din Ardeal.

— La Arad a avut loc adunarea mare a Foștilor Voluntari ardeleni în armata română, — și pentru a la arăta buna sa prețuire și grija ce le poartă, a venit în mijlocul lor Alteța sa Regală Principele de Coroană Carol, însoțit de mai mulți fruntași ai oastei țării.

Au fost prilejuri de prețioase înălțări sufletești.

Marele Sfat al femeilor Evreice de pe glob.

Puternica încordare a Evreilor de a se face stăpâni hotărâtori și atotputernici, nu pe o țară, două, ci pe tot globul pământesc, — se oglindește viu și în faptul petrecut, că la 1 Maiu s'a întrunit în Viena un Mare Sfat (Congres) al Femeilor Evreice, la care au luat parte solile tuturor organizațiilor (societăților, însoțirilor de tot felul) al femeilor evrești de pe tot globul pământesc.

Congresul a luat înfățișarea din povestea cu... lupul și mielul. Ci-că prin acel Congres iupnesele vor să se știe în lume, că și ele își pun osul la — mântuirea (salvarea) neamului evreesc! Care e primejduit, unde? de cine? Au nu el, lupul din poveste, e care vrea să sugrume mielii, cari sunt popoarele creștine, robindu-și-le loruși și umilindu-le până la pământ? Sau e altceva ce se face azi cu Rusia, urlașă pradă căzută în gura de lup a jidovimel? Și nu spre același lucru se năzuiesc

la noi, prin tot ce fac, prin tot ce pun la cale?

Dar bine fac Evreicele de pe glob, că și-au arătat aci cerceii cu briliante și inelele cu diamante cât alunele și brățarele grele de petri scumpe și lanțurile groase de aur, — căci abia se vor deschide și mai mulți ochi, azi miopi (scurt văzători), asupra primejdiei jidoveștili.

Bine înțeles, cele mai multe jupunese au venit cu jupunii lor împreună, — și Congresul Femeilor evreice, a fost de fapt prilej pentru un congres al bărbaților evrei de frunte de pe glob, — cari sub cuvânt că e la Viena ciorobor și zângăniri de lanțuri de aur murești, — au ținut ei sfat, în care au pus la cale noi apucături de a ne robi pe noi, popoarele creștine...

Dar despre acest Congres și cele petrecute la el, vom mai vorbi.

Lupta împotriva speculei.

Guvernul a pregătit un plan de lege, prin care să se iee lupta împotriva speculei celei mari pe care unii negustori (mai ales „nigistorii“) o fac cu marea obște cumpărătoare. Prin noul plan de lege, mărfurile se împart în două clase: unele de trebuință neapărată și zilnică (ca lucrurile de mâncare și de îmbrăcăminte) și altele de mai puțină trebuință (ca mobile ori alte lucruri prin casă).

Ministeriul de Industrie, va sta-tori prețurile lucrurilor de neapărată trebuință în fiecare lună, a celorlalte numai dacă se va ivi trebuință. Ministeriul vrea să vegheze asupra acestor prețuri, ca ele să dea negustorului câștig cinstit, dar să nu fie prețuri de speculă (de jaf!) Pentru negustorii cari vor lua totuși prețuri de speculă, sunt prevăzute pedepse aspre și judecarea lor trebuie să fie făcută în 24 de ciasuri dela arătarea venită. Se pedepsesc cu închisoare și cu gloabă în bani.

Planul trece zilele astea prin sfatul țării, și se preface în lege. Lumea privește cu multă neîncredere în fața lui, așteptând să vadă de va avea putere a înfrâna specula ori ne trezim iară cu aceea, că — pe prețul statorit de Ministeriu nu mai găsești nici o marfă, iar pe sub mână, pe preț mai mare, câtă vrei!. Că tot cam așa am pățit decâte ori deregătoriile au pus „prețuri maximale“...

SCRISORI.

10 Mai în Cugir.

Ziua de 10 Mai a fost sărbată în Cugir, cu o pompă rară. Toate reuniunile din comună au luat parte la serviciul divin, celebrat la un altar improvizat în plața comunei. Răspunsurile le-a dat corul local „Lyra“.

După terminarea serviciului divin pâr. protopop I. Ienea, ține poporului o cuvîntare despre iubirea de patrie, de o rară frumsețe. —

La sfîrșit o surpriză plăcută a impresionat publicul, prin decorarea pâr. Ienea cu medalia de aur cl. I. și a parohului local cu cea de argint cl. II. pentru merite preoțești în baza decretelor regale.

Au urmat apoi citeva producții drăgălașe a micușilor elevi dela ambele școale de stat. A făcut bună impresie Imnul regal, cîntat de elevii secției maghiare de sub conducerea dlui învățător Lakatoș și d-șoara Lechner.

În fine a urmat defilarea tuturor reuniunilor într-o ordine exemplară. Sufletul acestei sărbări adevărat românești a fost dl Aurel Cigăreanu, șeful administrativ al Uzinelor, român neaoș de fel de pe Câmpia-Turzii, a cărui sentimente românești merită recunoștința noastră a tuturor. — Seara teatru și petrecere.

Grațian.

Nouii scaune de judecată — prin Ardeal.

Tribunal în Sighișoara și judecătoria în Cincul-mare.

Guvernul dela București a aflat, că în Ardeal sunt prea puține tribunalele și judecătoriile de ocol ce le-am moștenit dela unguri, de aceea a hotărît să înființeze încă citeva, în orașe, cari se arată foarte potrivite a avea astfel de instanțe judecătorești.

În 19 Mai s'au deschis în chip sărbătoreț și s'au dat folosinței de obște două astfel de scaune de judecată: Tribunalul nou înființat la Sighișoara și judecătoria de ocol dela Cincul-mare.

Dela București a venit să fie față la deschidere Ministrul de justiție (peste judecătoria) I. Th. Florescu, însoțit de Procurorul general Drăghicescu și citiva înalți magistrați (judecători), apoi dela Cluj înalții slujbași ai Directoratului de justiție: Romul Pop, președintele Curții de Apel din Tg-Murăș, Ion Pop, Directorul general din Cluj, și alții. Președintele noului tribunal e D. Dumitrescu.

La deschidere s'au rostit vorbiri sărbătorești, arătîndu-se însemnătatea întemeerii tribunalului românesc în Sighișoara. Ministrul a fost rugat ca cel puțin jumătate din juzii tribunalului să fie ardeleni, ceea-ce ministrul a și promis (făgăduit) că ar face-o cu plăcere, dar nu-i prea găsește, căci cei potriviți pentru astfel de slujbe însemnate, își aleg alte deprinderi mai bănoase ca slujba de judecător... A urmat banchet, cu veselle și vorbiri în-sufleșite.

A doua zi s'au deschis tot așa Judecătoria de ocol în Cincul-mare.

Sunt aceste așezări de scaune judecătorești în astfel de orașe, pași pentru întărirea vieții românești în acelea.

— În curînd se vor înființa încă citeva tribunale și judecătoria nouă și în Săcuime.

Aci am avea un cuvînt: Infil-țînd în Săcuime tribunale și judecătoria, — la acelea să adune pe juzii unguri ce se mai află printre noi, prin ținuturile puternic românești, și să-i lase să-și petreacă anii pîn' la penzie acolo, dar nu aici printre noi. — Căci poporul nostru se simte foarte umilit, cînd vede că a apus stăpînirea maghiară, dar de judecat îl judecă tot judecătoria ungară. Și ne năpădesc oamenii cu întrebări, că în ce fel se mai poate acest lucru?, — și abia le mai putem da lămuriri liniștitoare. Tribunalele din Săcuime să fie coșnițele care să-i adune pe acești județi streini la sine și noi să fim lăsați a fi judecați de Români, căci așa cere simțul nostru și mîndria noastră de cetățeni ai României ajunse și pe la noi...

Unde vezi o stricăciune

caută bine că-i găsești..

— Pe dumnealor, pe jupunii —

Se știe ce scârbă a făcut în țară vestea, că la Galați s'a descoperit o „fabrică de diplome false“, că zeci de tineri au ajuns a avea Certificate (atestare) școlare că au terminat Liceul (au făcut 8 clase gimnaziale) și au primit diploma de bacalaureat (atestatul de maturitate), fără a fi și văzut clasele mai înalte ale Liceului!. Directorul și Secretarul Liceului au fost trași în judecată și un mijlocitor între Director și cumpărătorii de diplome false. Ne-a durut foarte mult cînd am văzut că un profesor român, director de școală, și secretarul lui, au fost în stare a se deda la un astfel de lucru de nimic. Dar acum cînd faptul e judecat, vedem limpede tot ce s'a petrecut, și de ne e tot năcaz pe Români uitați de sine, — sufletul nostru e revoltat împotriva diavolilor cari s'au apropiat cu mijloace ispititoare de el, pînă ce i-au făcut să cadă, să se strice. Diavolii ispitori sunt 24 de familii jidovești, cari au dorit ca din copiii lor proști la cap, să se facă totuși „învățați“ fără învățătură. Copiii, după cari poți vedea cine le sunt părinții, sunt următorii:

Moritz Avadic, I. Navon, Moise Schor, Moscovitz Penea, Abram Alexander, Manuel Grimberg, Solomon Malinovici, David Marcovici, Simon Marcovici, Sankman A. Iosif, Enric Blumfeld, Horn Moritz, Michel Veer Marcu, Haim Silbermar, Mendel Solomonovici, Mendel I. Simon, Rubinștein David, August Failer, Paul Sipchicl, Sigmund Lerner, Moise Grimberg, Grimberg A. Leon și Oprea Ilie (asta după nume s'ar părea Român, dar e întrebare). Acești domnișori toți au fost judecați de tribunalul din Galați să stea un an de zile la „Universitatea“ pentru care sunt potriviți, în temnița din Galați și să plătească fiecare o pedeapsă în bani de 2000 de lei. Iar ortacii lor Lazăr Rozenfeld, Hascal Schein și

Fancu Stambola, câte 7 luni, înmă Haim Rosenfield 2 luni, — rătăcitură pui de Român ce s'a după jidani, Nicolae Alexandru luni închisoare.

Jidanii afurisiți nu s'au dus adreptul la Directorul Liceului, la secretarul său, ci au trimis Avrum From să se ortăcească Eugen Rămureanu (nu prea e că mănesc acest nume, el e tradus ceva nume jidovescl..) și acei doi să se apropie cu ispita de cretarului și directorul Liceului. aceștia atîta s'au vîrit sub pie-slabilor de inger secretar și Director, și atîta le-au zuruțit pungulița cu aur sub nas, pînă ce acela căzut în cursă, și s'au dat tîrg „bun“ îmbiat de jidani și le-au „diplomele“ cu care să ajungă și piii lor printre învățați, la Universitate. Fostul Director Gh. Mihăilescu a fost pedepsit la un an închisoare și 500 Lei în bani, secretarul V. Stăncescu prin care i-a propunerea și ispita, la 2 ani închisoare și 2000 Lei în bani iar „Rămureanu“, care el a cu ispita și a fost „omul de îndere“ al familiilor jidovești, ani robie și 10.000 Lei pedeapsă în bani. From, ortacul lui Rămureanu, la 2 ani și 2000 Lei.

Și iată dovedit de nou: Un se întâmplă o mare răutate în între oameni, caută bine și vei că chiagul, plămădeala, au doștii acestui popor, care nu decît microbul (germenul) stricciunii pe tot locul pe unde ajung.

Două mari nenorociri a zborului cu aeroplanul.

Un ofițer mort la Galați, 2 greu răniți la Arad

În 27 Mai o groaznică nenorocire s'a petrecut la Galați. La 9 sublocotenentul P. Diaconescu urcîndu-se pe aparatul (mașina) „Spaad“, a făcut cîteva zboruri frumoase pe de-asupra orașului s'a coborât în pace. Îndată Locotenentul Petru Popescu a urcat locul lui și a început și el a se înălța în vremea zborului s'a rupt cârmă aeroplanului și acesta s'a lăsat jos fără a mai putea fi cărmuit ofițerul de pe el. A căzut pe porțișul unei case, de care izbindu s'a sfărmat, benzina s'a vărsat ruinele mașinei și pe coperișul sei și a luat foc și mașina și ca iar nefericitul ofițer fiind legat mașină, nu s'a putut zmulge din ruine și din flăcări, și acolo a de viu.

Cu ajutorul vecinilor și pompierilor (focarilor) focul din coperișul casei a fost stins. Ofițerul a scos mort, ars și avînd o mîndrită în teribila căzătură.

— În aceeași zi un aeroplan militar din Arad, avînd ca zborători pe căpitanul Ștefănescu și locotenentul Băltescu, au căzut aeroplanul dela o înălțime de metri asupra unui câmp de lă-Arad. Mașina s'a sfărmat, iar

doi ofițeri greu răniți au fost scoși de printre ruinele mașinei și duși la spital.

Linie ferată

Deva—Brad—Vașcău.

Ziarele din București aduc știrea, că, printre liniile ferate noi care se vor zidi în curând, e și cea care va lega orașul Deva cu Bradul (județul Hunedoara). E o veche dorință a locuitorilor din vechiul Zarand, să aibă o legătură mai bună, mai de lume nouă, între Brad și Deva (acest oraș fiind scaunul județului). Dar dorința lor deșartă a rămas în tot timpul domniei ungurești.

Aflăm cu bucurie că stăpânirea românească a ascultat cererile Zărandenilor, înalte și repetate prin parlamentarii lor, și chiar în bugetul anului de față e luată o sumă potrivită, cu care să se poată începe lucrările. Atunci Bradul, care are bune legături cu Aradul prin calea ferată deschisă dela Arad la Brad, în va avea tot așa de repede și bună legătură și cu Deva.

Imbucurător în lucru mai e faptul, că linia Deva — Brad nu se va opri în Brad, ci se va urma spre Bihor până la Vașcău, unde va ajunge în legătură cu linia ce vine dela Oradea Mare peste Beiuș la Vașcău.

Va fi asta o mare înlesnire pentru înflorirea negoșului și pe aceste timpuri, azi prea greu de străbătut.

„E mai presus de orice îndoielă, că o stare de înflorire de căle mai strălucitoare așteaptă România într'un viitor foarte apropiat...“.

Des Dzan ca așa să fie.

Sărbări Cercetășești la Orăștie. Sâmbătă în 2 Iunie și Duminică în 3 Iunie au loc la Orăștie sărbări cercetășești interesante. Sâmbătă la trenurile de după masă (ora 6) are loc primirea solilor de Cercetași ce vor veni dela alte Cohorte din Legiunea din aceste părți, aducerea lor în oraș, incuartiruirea, etc.

Duminică la ora 8 adunare în curtea Liceului, rugăciunea și darea de onoare Drapelului, dejun, mergere la biserică. Comandanții se sfătuiesc asupra mijloacelor de organizare și propagare a mișcării cercetășești în județ. Prânz. După prânz la ora 4 executarea programului, care stă din întreceri prietenești între cercetași, legiunea la salt, la fugă și aruncare de greutate.

Seara producție în sala dela Central. Cu trenurile de noapte, cercetașii oaspeți se întorc acasă.

Planul de unificare a Calendarului, propus de senatorul român Drăghici. La mijlocul lunii de față s'a întrunit la Patriarhia din Constantinopol sfatul solilor bisericilor orientale. Din partea bisericii ortodoxe a României a fost de față părintele Arhimandit Scriban, dela Metropolia din București, însoțit și de dl senator Drăghici (Seliște). Intre altele s'a luat în dezbateri și întrebarea cum s'ar putea unifica cele 2 calendare: cel răsăritean cu cel apusean, — așa, ca sărbătorile creștinătății să aibă loc de-odată pe fața a tot pământul. Calendarul apusean e dovedit prin știința astronomilor, că e mai acurat (exact) decât cel răsăritean, și așa biserica orientală se arată aplicată a-l primi și ea pe acesta. Dar sunt oarecari greutateți de a trece dela unul la altul. Așezarea sărbătorilor suferă și pune oarecari pedeci. Mulți și-au bătut capul cu aceea, cum s'ar putea unifica cele două calendare, fără tulburarea bunului mers al rânduelilor bisericești, — și nimenea n'a putut afla o formă de tot potrivită și tuturor plăcută.

Acum dl senator Drăghici a venit nainte cu o formulă, cu o chibzuială, arătând că dsa a găsit chipul de trecere dela un calendar la altul, fără nici o tulburare a bunel rândueli.

Dl senator Drăghici însoțind pe păr. Arhimandit Scriban la Constantinopol, și-a desfășurat planul d-sale înaintea Patriarhului, care e un om foarte luminat (Grec de-al lui Venizelos) și Sfînșia Sa a rămas foarte mulțumit de chipul cum senatorul român a găsit ieșirea din încurcătura asta cu calendarul. A spus că are cea mai bună nădejde că propunerea va fi primită și trecerea la calendarul nou se va face pe temelul propunerii senatorului român, — încă în toamna anului de față.

Și cel-ce vin cu aeroplanul, trebuie să-și supună la vamă bagajele lor! Căci ei pot aduce acolo mărfuri pe cari e pusă vamă mare la hotar și faptul că cineva a zburat peste hotar, nu-l îndreptățește a nu plăti ca și călătorul ce vine cu trenul.

În București s'au luat măsuri ca vămuirea să se facă la Vama Poștii, ca mai aproape de Aerodrom, locul de coborâre al aeroplanelor (mașinilor de zburat), — și în curând se va așeza un oficiu de vamă acolo pe câmpul de coborâre, ca cei sosiți să nu aibă de mers cu coferele prea departe.

Leul a început de vre-o 2 săptămâni să urce. De unde până-acum juca tot între 7 și 8, și mergea adeseori și sub 7, acum a ajuns la 8.50. Dolarul, care nainte cu 2 săptămâni era cu 220 Lei, azi îl capeți cu 170. — Asta pentru că se caută Lei ca să aibă străinătatea cu ce ne cumpăra grâul ce va fi de vândut.

Licitație de furnizare de lemne. În 8 Iunie la orele 10 a. m. va avea loc licitația pentru provederea garnizoanei Orăștie cu lemne de foc pentru anul de față. Licitația se ține la Comandamentul Garnizoanei, în casarmă. Condițiile se pot vedea tot acolo. Se cer aproape 2 milioane kilograme lemne de foc uscate.

Premii școlare

foarte potrivite de copiii de școală, cine le dăruiește:

„Cărțile alese“
„Eroi Nostri“ — sau
„Povești bătrânești“
ce se află de vânzare la „Libertatea“. Vezi-le vestite în pagina (fața) din urmă a folii.

Când apucă nebunul de-asupra. Decând în Rusia e stăpânire bolșevică, s'au prăpădit podoabele bisericilor și a Muzeelor și a tuturor palatelor cari mărturiseau de starea de înflorire a unui popor în zile pașnice. La toate popoarele e așa. În zile de pace, munca sîrguincioasă adună roade, cari își varsă darul lor asupra caselor sfinte, își picură prisosul în muzee, în palate, în biblioteci, în școli, în lucruri frumoase, puse spre vedere ori spre folosul de obște al mulțimii.

În Rusia împărăteasa Ecaterina a II-a, înființase un Muzeu (adunare de lucruri însemnate pentru istoria poporului ori pentru învățătura lui), — muzeu al Mineralelor țării (al felurilor de petri de rând ori prețioase ce se află în pământul țării). Săpătorii de mine (băișaguri) când găseau câte-un fel nou de piatră, trimiteau una două Muzeului țării, ca să slujească pentru cercetările ce le vor face învățații asupra lor. Se adunaseră 1500 feluri de minerale (petri, fer și altele). Printre ele se găseau adunări de petri prețioase și bucăți grele de platină.

Întreg acest Muzeu a fost și el nimicit de „domnia“ bolșevică! Au vîndut în străinătate toate lucrurile de preț din el, — ca să aibă ei

banii, să trăiască odată bine... Ce-o fi apoi după ei, ce le pasă lor!..

Vânător norocos — fără noroc... Balena sau Chitul, e cel mai mare animal din apele mărilor: are lungime de 20—24 metri și cântărește până la 100 de miji metriche. — E căutată de vânători, pentru-că află în corpul ei cătăjimi mari de „os de peste“ mult căutat în negoș, iar unsoare găsec într'o balenă cam 30 de miji metriche.

Vânătorii de balene au mult de umblat până să deă de câte una, și când o găsec, — e lucru foarte greu a o vâna, căci așa mare cum e, e greu a te apropia de ea că s'e împungi, rănind-o de moarte.

Un vânător de aceștia de balene, a fost norocos a vedea o balenă și a avut și norocul de a se apropia de ea aruncându-i în spinare săgeata din-țată grea, de fer, care apucând în carnea animalului, să nu mai iasă afară, ci să se înfigă acolo și să-o rănească de moarte. Dar apoi a avut nenorocul să peardă din ochi animalul rănit, care s'a lăsat în jos și s'a depărtat, luptându-se cu durerea ce i-o făcea unealta blăstămată înfiptă de istețul om în spinarea ei!

Te miri cum a rătăcit și cât a pătimit până ce rana din spinare a omorît-o... Iar zilele trecute trupul ei mort a fost văzut plutind în apropiere de țărmii Spaniei, cătră Rapita. A fost prinsă de alți vânători norocoși, cari au aflat balena purtând în spinare săgeata ucigașe trimisă ei, de un vânător oarecare norocos fără noroc.

Dela Perceptorat. Impozitele pe lux și cifra afacerilor datorite pe luna Aprilis 1923, se varsă la Perceptoratul regesc, din Orăștie, după următorul program:

În ziua de 5 Iunie cei al căror nume începe cu una din literele: A. B., în 6 Ian. C. D. E., în 7 Ian. F. G. H., în 11 Ian. I. K. L., în 12 Ianis M. N. O., în 13 Ianis P. R. S., în 14 Ianis T. U. V. Z., în 18 societățile.

Impozitul personal de 4% după angajați, până la 10 Ian. 1923

Linia ferată Salonta-Chișinău, s'a deschis. Prin tragerea hotarului nou între România și Ungaria, în multe locuri linia ferată care ducea dela un oraș din apropierea graniței, la altul, a fost așa fel tăiată, că în România au rămas un capăt de linie, iar partea care făcea împreunarea cu linia dela celelalt oraș, a rămas Ungariei, — și așa nu mai puteai călători dela un oraș la altul cu trenul, decât cu mare încungiu. Cel mai neplăcut caz de acest fel, era linia ce împreuna pe vremuri Aradul cu Oradea Mare. Tâindu-se mijlocul acestei linii care mergea dela Oradea peste Salonta, la Giula și se întorcea peste Chitighaz la Arad (întrucât Giula și Chitighazul au rămas Ungariei), — ca să mergi dela Arad la Orade trebuia s'o iei peste Ardeal, venind la Teiuș,

NOUȚĂȚI

Malahul arangeat de Meseriașii noștri din Orăștie a doua zi de Rasalii, a reușit foarte bine, atât ca petrecere, cât și ca rezultat material. Lume multă și voie bună. A rămas un frumos venit pentru Orăștie din loc.

Italia și România. Un ziar konzular italian, vorbește despre negocierile de negoș dintre Italia și România, — arătând că dacă nainte de război negoșul Italiei spre România a fost mic și puțin, după război el a crescut în măsură neașteptată. Nainte de război Italia avea locul al 7-lea printre țările ce trimit mărfurile lor în România, astăzi ține locul al 2-lea!

Pinzeturi fine, pălăriile, încălțăminte italiene și untele marilor se vînd azi în măsură mare în România. Iar automobilele țin locul cel mai în vânzare în România. Cauzările (roțile de gumă pentru automobile) „Pirelli“, fabricat în Italia, au luat locul celor germane înainte de război. Și alte mărfuri. Italia ține foarte mult a avea aceste legături comerciale cu România, — ca cu o țară soră, cu care dorește a fi în toate privințele cele mai strînse legături, atât economice, cât și culturale și politice. Și ziarul italian încheie spunând:

Dentist Dr. S. Seidner dă consultați în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — **Plembe.** — Scoatere de dinți fără durere. — **Regulare de dinți.** Punere de danturi. (816) 4—10

